

széles területen felhasználható. Célszerű tehát az ilyen minőségű akácfát a már eddig is ismert területen a lehető legnagyobb mértékben mezőgazdasági faként felhasználni azért is, mert az egyéb gazdaságos felhasználási lehetőségek jelenleg korlátozottak”.

Szerencsére van előrelépés a jó minőségű akácfa ipari hasznosítása terén is. Folyó évben *Kajli László* (Faipari Kutató Intézet) és munkatársai elnyerték a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter külön jutalmát a ragasztott vasúti váltótálpfák gyártása terén elért eredményeik gyakorlati megvalósításáért. Faszervezetek (vasúti talpfa, hídfá, tetőszerkezet) III. és IV. osztályú lombos fűrészáruból ragasztás útján való előállítását a FKI-ban 1953-ban kezdték el. A váltótálpfák és hídfá számottevő részét napjainkban is importáljuk. Az akác- és cserdeszkból gyártható rétegelt ragasztott váltótálpfára és hídfára ez idő szerint az igény évi 4250 m³, ennek a kielégítése 1,5—2,0 millió \$ importmegtakarítást tesz lehetővé. A várható termelés 1984-ben 1400 m³. A gyártó üzemek a FEFAG hajdúhadháza és a SEFAG csurgói faipari üzeme. A teljes igény kielégítéséhez 7500 m³ akác és 2500 m³ cser fűrészáru szükséges.

Az akác egyéb hasznai közül a méztermelés közismert, éppen ezért csak az akác levélzetének állati takarmánnyként való hasznosítására szeretnék kitérni. Dél-Koreában, ahol a világon a legnagyobb akácerdők vannak, az akáclevelet a sertéshízlalásban és a broilercsirke nevelésben takarmányozásra használják. Erre a célra tetraploid akácot nemesítettek ki, amelynek levelei háromszor nagyobbak, mint a diploid akác levelei és 1,4-szer több fehérjét tartalmaznak. Ugyanitt a pantakrint termelő maral-szarvas farmokon akáclomb etetésével érték el a legszámottevőbb agancsnövekedést.

Keresünk olyan elegyfajfajt, amelyet együtt lehetne ültetni a nemesített akácokkal. Így kevesebb drága dugványcsemetét kellene vásárolni. A tövis nélküli gledicsiára gondoltunk. A Római Klub budapesti értekezletén két amerikai kutató, *Ed Passerini* és *John. E. Harris* vetette fel, hogy az erdőfelújításokban túlzott mértékben előtérbe helyezett fenyők helyett célszerű olyan fajokot alkalmazni, melyeknek termése felhasználható élelmiszerként vagy takarmánnyként. Példaként felhozták a tölgyeket, a hickorykat, diókat, gesztenyéket és hüvelyes termésű fákat. Megemlítették, hogy 1 ha gledicsia erdő kétszer annyi állati táplálékot produkál, mint 1 ha kukorica. A gledicsia 30—40 cm hosszú hüvelytermésének cukor- és rosttartalma is nagyobb, mint a gabonáé. A gledicsia termését a vadak szívesen fogyasztják.

Az erdőfelügyelő

Az 1968-ban alakult erdőrendezőiségek feladata egyrészt a tervezés (üzemterv-készítés), másrészt az erdőfelügyelet volt. A felügyelet munkája kiterjedt minden erdővel rendelkező szektorra (Eg., ÁG, Vízügy, E. á., Tsz, és egyéb). Az 1979-es átszervezés szétválasztotta a tervezést és a felügyeletet meghatározott feladatokkal. Ellátják az ország egész területén az erdőgazdálkodással, az elsődleges faiparral kapcsolatos hatósági és egyes meghatározott nem hatósági teendőket, mind jobban a hatósági jelleg felé haladva.

Az erdőfelügyelőiségek szervezeti felépítésében az erdőfelügyelő kulcsszerepet tölt be. Ő a kivitelezője, megvalósítója a felügyeleti koncepcióknak, feladatoknak, elvárásoknak. Működési területén (minden erdőgazdálkodó szervnél) az

erdőgazdálkodási feladatok ellenőrzése, a tervezéstől a kivitelezésen át a befejezésig a kapcsolódó adminisztratív munkákkal együtt feladatkörébe tartozik.

Munkája során az erdészeti szakmunkák széles skálájával találkozik, mindehhez szükséges a jó szakmai felkészültség, gyakorlati érzék, határozottság. Ténykedése ne legyen aprólékos, ne legyen túlzottan nagyvonalú. Célratörő, a valóságnak megfelelő megállapításai tükrözzék a valós állapotot, szolgálva mindenkor az állomány, a jövő erdejének érdekét.

Működésével következetesen biztosítsa a terv szerinti gazdálkodást, figyelve arra, hogy az éves maximális eredményre való törekvés ne szorítsa háttérbe a távlati erdőgazdálkodási célokat, elképzeléseket. Az erdőterv alapos ismerete, nyilvántartásának naprakész állapota komoly támpontot nyújt a rövid és hosszabb távú tervezésekhez, továbbá az erdőtervi időszakban bármikor pontos helyzetképet ad a gazdálkodó egységről.

Az erdőtervek készítésekor a tervezőkkel való kapcsolattartás a kívánt adatok adása, többszöri konzultáció, esetenkénti helyszíni bejárás mind biztosíték arra, hogy a következő időszakra jó, megbízható erdőterv áll majd rendelkezésre.

Az erőfelügyelő éves feladatai: közreműködni a tervek készítésénél, ellenőrizni, véleményezni a jóváhagyás előtt, a végrehajtás ellenőrzése, minősítése, leszámolások bonyolítása. A munkák egyik része egész évben folyamatosan végezhető, másik része egy-egy időszakra sűrűsödik össze.

A részletes ismertetéstől eltekintve kiemelnék egy-két lényeges feladatot: a fahasználati terv elkészítése, erdősítések műszaki átvétele, pénzügyi/leszámolások.

A fahasználati éves termelés az erdőfelügyelő által megadott erdőtervi keletszámok alapján elkészített erdőrészletenkénti besorolással veszi kezdetét. Az erdőtervvel való egyeztetést követi a helyszínelés. A többlépcsős ellenőrzés kiszűri a hiányosságokat, melyek a végleges terv elkészültéig kiküszöbölhetők. Nagyon lényeges, hogy a nevelővágások esetében mindig a sürgősség domináljon. Figyelembe kell venni az egységek (főként a tsz., ÁG-oknál) kapacitását, mivel egy-két éven belül nagy kapacitás növekedés nem képzelhető el, figyelemmel kell lenni a folyamatos fejlődésre e kérdésben.

A fahasználatok műszaki átvétele folyamatosan végezhető. Az erdősítések műszaki átvétele augusztus—szeptember hónapra korlátozódik. Az erdősítések pontos, reális, valóságnak megfelelő minősítése egyrészt meghatározója az évi munkának, továbbá hű képet ad az állomány eddigi fejlődéséről, s támpontot szolgáltat a további teendőkhöz. Az E-lapok feldolgozása, az összesítések elkészítése az erdősítések pénzügyi leszámolásának ellenőrzéséhez elengedhetetlen, s egyben a következő évi tervek alapjait képezi, sőt a mérleg összeállításához is nagy segítséget nyújt. E kézi összesítés szükséges, mivel a gépi adatfeldolgozás, a pénzügyi leszámoláshoz nem kielégítő adatokat ad és későn kerülnek vissza az összesített adatok a felügyelethez. A megoldást a jövőben meg kell találni.

Az erdőfelügyelő egész évi munkája, külső (terepi) és belső (adminisztratív) jellegű. Az arány kb. 70—30%-a terepi munka javára. A zömében külső munkák végzéséhez munkaruha, gumicsizma és esőkabát, anyagi oldalát tekintve élelmezési költség (31 Ft), a feladatokat tekintve eléggé szerény. A körülményeket figyelembe véve esetleg ruha-, terepi pótlékkal, (akár csak idényjelleggel is) javítani lehetne a helyzeten.

Az erdőfelügyelő külső és belső ellenőrző munkája egyes szektoroknál más és más problémákkal telített, aszerint, hogy az erdőgazdálkodás milyen szín-

vonalt. A nem erdészeti profilú szervezetnél (ÁG, tsz, egyéb) a 60-as évek végén, a 70-es évek elején az erdőgazdálkodás legalapvetőbb elemei is hiányoztak (erdészeti szakember, az erdészeti ügyekkel foglalkozó megbízott személy, a szakirányítás kielégítő volta) több volt a szaktanácsadás, szakmai ismertetés, adminisztratív téren a munka teljes elvégzése a gazdálkodó helyett.

A későbbiekben a szakember-feltöltődés, jobb hozzáállás, az erdőben levő lehetőségek felismerésével fokozatosan fejlődött, javult az erdőgazdálkodás, ekkor már szakmai ellenőrzést lehetett végezni. Az erdőfelügyelet, főként az erdőfelügyelő többletmunkája segítette nagymértékben e fejlődést. E szervek erdészeti adatainak összegezése, távlati terveinek elkészítése továbbra is az erdőfelügyelő, erdőfelügyelet munkája marad.

Az erdőfelügyelő munkája során nem erdészeti szervezetekkel is kapcsolatba kerül, mint a földhivatal (erdősítési szakvélemény, területcserék), tanácsok (közjóléti erdők, környezetvédelem), Hazafias Népfront (ingyenes csemete elosztás, fásítás), iskolák (iskola-erdők) stb., ami egyben nagy teret biztosít az erdészeti és fásítási propagandának is.

Az erdőfelügyelő, akinek feladata az ellenőrzés, nem tekintendő okvetlen ellenségnek, minden tevékenységét ugyanaz a cél vezérli, mint az erdőgazdálkodót: az erdőgazdálkodás színvonalának emelésével jobb erdők létesítése.

Kardos Rezső

Erdőfelügyelői éves beszámoló jelentések 40 évvel ezelőtt Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

Tudjuk, hogy az erdőfelügyelőségek évente statisztikai jelentéseket és szöveges beszámolót készítenek az erdőgazdálkodó szervek üzemterv szerinti gazdálkodásáról. Így volt ez ötven évvel ezelőtt is, csak az adott kor gazdasági és társadalmi viszonyaiból adódóan a statisztikai jelentések más jellegű adatokat is tartalmaztak, a szöveges beszámolók pedig mindössze 6—8 oldal terjedelműek voltak. A mai erdőfelügyelőségi beszámolók eléggé ismertek, de úgy vélem érdemes és tanulságos is megismerni az egykori beszámolók fontosabb megállapításait.

A földművelésügyi miniszter 2000/1928/I—3. sz. alatt körrendeletet adott ki az „erdőigazgatóságok és az állami erdőfelügyelők évi jelentéseinek, valamint az erdészeti statisztikai évi adatgyűjtéseknek szabályozásáról”. Elrendelte, hogy az erdőigazgatóságok a vonatkozó évet követő január 15-ig a megadott nyomtatványokon szolgáltatassanak erdészeti statisztikai adatokat és részletesen számoljanak be az erdészeti közigazgatással kapcsolatos működésükről.

A statisztikai adatokat az erdőfelügyelők jelentései alapján vármegyénként elkülönítve és az erdőigazgatóság egész területére összesítve kellett megadni. Az évi működés ismertetése során „tömören” be kellett számolni az általános erdészeti igazgatásról (fahasználati engedélyek, erdőfelügyelet), az alföld- és kopárfásítás előrehaladásáról, az erdősítés és az erdőápolás terén kifejtett tevékenységről, a csemetetermelésről, az eltelt év időjárásáról és a fatenyészetre gyakorolt hatásáról, az erdőbirtokosoknak az erdészeti közigazgatási intézkedésekkel szemben tanúsított magatartásáról, a működést szabályozó esetleges nehézségekről.

Abaúj-Torna vármegyére a szikszói, Borsod-Gömör vármegyékre a miskolci, Zemplén vármegyére pedig a sátoraljaújhelyi erdőfelügyelő éves statisztici-